

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Handwritten signature and number 2844

UTGIFVEN GENOM FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET AF FÖRENINGEN DAGNY

N:r 42.

Stockholm 29 Oktober 1908

1:a årg.

<p>Prenumerationspris: 1/1 år... kr. 4: 50 1/2 år... kr. 2: 50 3/4 " " " 3: 50 1/4 " " " 1: 25 Lösnummer 10 öre. Prenumeration sker såväl i landsorten som i Stockholm å närmaste postanstalt eller bokhandel.</p>	<p>Redaktion: Mästersamuelsgatan 51, en tr. Telefoner: Allm. 6353. Riks- 12285. — Utgifningstid hvarje torsdag.</p>	<p>Redaktör o. ansvarig utgifvare: ELLEN KLEMAN. Mottagningstid: Kl. 1—2. — Stockholm 1908, Aftonbladets tryckeri.*</p>	<p>Expedition och Annonskontor: Mästersamuelsgatan 51, en tr. — Post- och telegramadress: DAGNY, Stockholm.</p>	<p>Annonspris: 15 öre per mm. Enkel spaltbredd 50 mm. Marginalannons under texten 15 mm:s höjd per gång 10:— Rabatt: 5 ggr 5 %, 10 ggr 10 %, 20 ggr 20 %, 50 ggr 25 %. Annons bör vara inlämnad senast måndag f. m.</p>
--	--	---	---	---

Kvinnotidskrifter.

II.

Kvinden og Samfundet.

Det uppdrag jag af Dagnys redaktion erhållit, nämligen att skriva det danska kvinnoaksorganets saga, har väckt mitt stora intresse. Svårigheten att i en kort artikel skildra utvecklingen af en genom sin ålder så omfångsrik tidskrift har dock visat sig större, än jag väntat. Därtill har uppgiften särskildt försvårats därigenom, att *Kvinden og Samfundet*, det enda språkrör för kvinnans frigörelse i Danmark, icke, såsom liknande företag i andra länder, förmår gifva någon samlad bild af en personlighet, för hvars sträfvan i denna saks tjänst det i första hand är ett uttryck. Somt följd af de omdaningar tidskriften haft att genomgå, bär den tvärtom i mycket tillfällighetens prägel, äfven om det måste erkännas, att vissa grundlinjer tämligen väl bevarats. Det är under sådana förhållanden de bärande idéerna, snarare än personligheterna, jag har trott mig böra uppsöka och skildra.

Fil. kand. fröken Helene Berg.

Kvinden og Samfundets nu afgående redaktör.

förhållandena, hvilka först af allt måste tagas i betraktande vid bedömandet af en sådan publikation som denna.

Från månadshäfte undergick Kvinden og Samfundet sin första förvandling och blef veckoblad — en förändring, som låg i sakens natur och vittnade om glädjande framsteg. En sak, som kämpar sig fram, bör, nej, *måste* tid efter annan skaffa sig liksom mera luft, mera utrymme för sina uttrycksmedel. Det är dock ett felgrepp att utvidga sig på en gång så mycket, att man efter kort tid ser sig nödsakad att åter draga in. Ett sådant experimenterande kan omöjligen vara till gagn, vare sig för saken eller organet. Med Kvinden og Samfundet har man icke dragit i betänkande att utföra detta vågspel. Efter att i något mån två år ha utgått som veckoblad i tidningsformat förändrades det, först till 14 dagars blad i samma format och därpå till ett 2 gånger i månaden utkommande, tvåspaltadt

Först måste dock sägas några ord om de rent yttre

häfte. Det är icke obefogadt, att kalla en sådan in- dragning ett vågspel. Ett organ för en af nutidens mäktigaste rörelser bör, synes det mig, endast hafva ett alternativ: utvidgning eller nedläggning. I det senare fallet, som i sig själf är mycket beklagligt, har man i alla händelser hoppet om, att det åter kan uppstå, och då som en ny fågel Fenix.

Äfven med afseende på ledningen ha växlingar skett efter en skala, som ej varit gynnsam för tid- skriften. Under de 23 år Kvinden og Samfundet ägt bestånd — en anseelig ålder för en tidskrift — har redaktionen växlat icke mindre än 12 gånger. Då denna omständighet äfven utom landet väckt en viss uppmärksamhet, kan det här vara på sin plats att nämna den egentliga orsaken därtill såväl som till de växlande yttre skiftena i öfrigt.

Den alltför rika omväxlingen af redaktionskrafterna har i allmänhet icke, som man skulle kunna tro, hvar- ken sin orsak i olämpliga val af sådana eller i någon vacklande hållning hos den förening, hvars organ Kvinden og Samfundet är. Lika litet ligger den i svår- igheterna för ett samarbete mellan föreningens sty- relse och tidskriftens ledare. Af egen erfarenhet från min redaktionstid vet jag, att så icke är fallet. Svår- ligen skall man kunna finna en förbundsstyrelse, hvil- ken så litet försöker utöfva tryck på sin redaktör eller med större förtroende till denna öfverlämnar frågor upptagande och behandling. Nej, orsakerna torde nog snarare vara att söka på det ekonomiska området, så att redaktören i detta fall har varit alltför begränsad för att kunna genomföra, hvad hon velat, och där- före snart tröttnat.

Det är rätt förvånande, att Dansk Kvindesam- fund, hvilket på ett så förträffligt och praktiskt sätt grundat och satt i gång flera företag till kvinnors bästa, icke förstått att från början gifva sitt organ en nå- gorlunda säker ekonomisk bas att utgå ifrån. Med ett pris af kr. 1,25 om året för 10 omkring 30 sidor dryga månadshäften och 2 kr. plus postafgift för en årgång på 52 veckoblad — hvilket allt, väl att märka, var beräknadt på originalstoff — kunde en solid grund- val omöjliggen läggas. Tanken har gifvetvis varit den att genom det låga priset möjliggöra en större sprid- ning och att genom den förväntade större upplagan utgifterna skulle betäckas.

Det visade sig dock snart, att ett organ för kvinno- saken svårigen kan räkna på tillslutning från den stora mängden af kvinnor. Till en del kan detta bero på en viss begränsning hos de ledande, som ej förstå att skaffa sig gehör i vidare kretsar, men utan tvifvel har den allmänna ligkiltigheten hos kvinnorna för samhällsfrågor i det hela taget och särskildt för sin egen fråga den största skulden häri. Ännu är det ju så, att om en tidskrift för kvinnans angelägenheter skall kunna tränga igenom, så skall dess redaktion icke hålla sig för god att använda de vanliga reklam- lockmedlen. Ett organ, som genom eget värde vill bana sig fram, som icke med tio artiklar af lätt inne-

håll vill köpa sig rätten att föra en enda sådan af värde till torgs — ett sådant organ är för vår njut- ningslystna tid *tråkigt* och såsom sådant dödsdömdt af den allmänna meningen bland våra kvinnor. Och så är det — icke endast i Danmark! Jag tänker, att liknande erfarenheter göras i alla land. Men det mest underliga är väl, att samma kvinnor, som icke gitta taga del i gången af den strid, hvilken utkämpas för dem, eller bringa det minsta offer för densamma, de hafva dock intet emot att taga del i — segerns frukter.

Den väntade stora spridningen af den ytterst bil- liga tidskriften uteblef sålunda, att höja priset var icke rådligt, och på detta sätt kom den att ständigt dragas med ekonomiska bekymmer samt att därigenom bli kringskuren på alla kanter. Under sådana förhållan- den är det ej underligt, om Kvinden og Samfundet måst genomgå tider, då den haft föga värde och be- tydelse. Intressant är dock att bevittna den lifskraft, hvarmed det lilla organet för hvar gång tager upp sig på nytt. Tack vare de idéers sanning och berättigande, hvarför det gjort sig till målsman, och tack vare en liten trofast skaras verksamma intresse och uppoffrin- gar lyckades det alltid att föra det genom dödvattnet. Ett stort framsteg var det, när Kvinden og Samfun- det år 1902 erhöll ett stadsanslag på 500 kr., hvilket anslag sedan årligen förnyats, och efter att tidskriften år 1906, efter årlånga underhandlingar, äntligen har blifvit obligatoriskt medlemsorgan för föreningen och sålunda utgår till dess omkring 5,000 medlemmar, har det ekonomiska felgreppet från början blifvit repare- radt. Efter alla dessa omskiftelser i det yttre bör därigenom en stabilare ordning vara genomförd till gagn för en lugnare och rikare utveckling.

Hvad därefter Kvinden og Samfundets mission be- träffar, så har dess insats i det allmänna utvecklings- arbetet till kvinnans bästa, när man tager dess yttre begränsning i betraktande, ingalunda varit ringa. Först och främst har den varit föreningsbandet mel- lan alla dem, som tagit del i striden, såväl som ett språkrör för kvinnornas önskingar under en tid, då den manliga pressen icke var mycket hågad att öppna sina spalter för sådana frågor. Många nya tankar och kraf ha därigenom uttalats, hvilka småningom under strid och motstånd antagit fast form och slutligen lyckats vinna gehör ända upp »i det höje Ting». Som den förnämsta af dessa kan väl nämnas den nyligen vunna kommunala valrätten och *valbarheten* för kvinnor.

Det är icke utan sitt stora intresse att i följd ge- nomgå Kvinden og Samfundets många årgångar och bevittna, huru de första famlande försöken småningom antaga mera fasta, medvetna former, huru utsikten vidgas och kvinnans ställning i förhållandet till sam- hället bestämmes.

Då tidskriften år 1885 började utkomma, var dess program rätt sväfvande. Hvad det önskade, var att gifva upplysning om »Kvindens stilling» och förslag till reformer. Att döma efter det antagna namnet

tänkte man väl härvid på kvinnans ställning i samhället. Men denna sida af saken arbetar sig endast småningom fram. I de äldre årgångarna samlar sig intresset hufvudsakligen om kvinnans ställning i hemmet. Det är i synnerhet den alltid brännande tjänarinnefrågan, som tillsammans med frågan om kvinnans ställning i äktenskapet lägger beslag på uppmärksamheten. Bägge dessa, och i synnerhet den första angelägenheten, lyckas genast väcka liflig diskussion. Härmed är också det moment angifvet, hvilket enligt min mening utgör Kvinden og Samfundets styrka, nämligen, att den alltid har förmått att sätta sig i rapport med sitt publikum. Gång på gång har den lyckats väcka frågor, som antingen eggat motsägelselusten eller önskan om att se saken belyst från flera sidor. Och med stor lojalitet, så att alla parter fått tillfälle att göra sig hörda, har diskussionen i allmänhet blifvit förd.

Jämte dessa frågor är det i synnerhet sedligheten i könsförhållandet, som vid denna tid (såväl som många gånger senare) förmår väcka liflig debatt. I årgången 1887 är den dominerande, och de inlägg, som då i denna sak gifvas, äro så betydliga, att man måste räkna 1887 till ett af tidskriftens stora år. Det var då, som fröken Elisabet Grundtvig med sina artiklar *Erotik og Kvinden* samt *Nutidens sædelige Lighedskrår*¹⁾ drog i härnad emot den förnedrande uppfattning af kvinnan, hvilken förfäktades af den dåvarande skönlitterära riktningen, representerad närmast af Strindbergs *Giftas*, Garborgs *Mandfolk* samt tillika af åtskilliga smågudar inom den inhemska litteraturen. Det var icke endast till försvar för kvinnans mänskorrätt hon så modigt uppträdde mot alla dessa tidsandans mäktiga heroer, det var tillika med ett djärft framställt kraf på sedlig behärskning hos mannen såväl som hos kvinnan. Hennes ord ledde till den lifligaste diskussion i tidskriften och uppväckte därjämte en verklig storm i den manliga pressen.

Äfven debatterna i äktenskapsfrågan, hvilka hufvudsakligen rörde sig om hustruns medbestämmanderätt öfver barnen och förmögenheten, och höllos i en mycket moderat ton, väckte en ingalunda smickrande uppmärksamhet i hufvudstadspressen. Det synes nästan, som om blotta förekomsten af ett särskildt organ för kvinnornas önskningsvarit nog för att väcka oro inom männens läger. Gång efter annan förekomma inlägg mot kvinnornas orimliga och samhällsnedbrytande fordringar, och en insändare finner sig t. o. m. befogad att åberopa lagstiftningsmakten till skydd för *mannens* ställning i äktenskapet.

I vår tid ha vi svårt att fatta den sensation, som de små gula häftenas förekomst synes ha uppväckt. Om något kan vittna om ett kvinnoaksorgans berättigande och nödvändighet, så är det väl det omslag i den allmänna meningen, som härvidlag sedermera ägt rum. Äfven om också andra faktorer spela in, är det dock

gifvet, att utan en sådan ropande röst denna evolution i tänkesätten svårligen kommit att äga rum.

Den begränsning, som från början vidlådut kvinnosaken i de flesta länder, nämligen att den icke förstått att taga de kroppsarbetande kvinnornas existenskamp med i sin sträfvan, hvarigenom den, trots sitt omfattande namn, i själfva verket inskränkt sig till att blifva en klassfråga, finner sitt uttryck också i det danska språkröret för denna sak. Först i den sjätte årgången träffar man en utredning af ett sådant förhållande, och denna märkligt nog utförd af en man, kand. Sveistrup. Det är en redogörelse för Köpenhamnska sömmerskors lefnadsvillkor, hvilken kastar ett skärande ljus öfver de förhållanden, hvarunder en så stor klass af arbetande kvinnor fresta lifvet.

Det är dock först efter att den stora lock-ouren under sommaren 1899 gifvit en väckelse åt intresset för sociala frågor, som de kroppsarbetande kvinnornas sak definitivt upptages på bladets program. Samtidigt börjar det utkomma som veckoblad. I de två följande årgångarna träder denna fråga i förgrunden med utredandet af flera olika slag af arbetsförhållanden. Tillika upptages kampen mot särskilda skyddslagar för kvinnor, hvilket system då, medelst ett af regeringen framlagdt lagförslag, hotade att göra sitt intåg i Danmark. Bl. a. var det samma fråga, som hos oss detta år väckt så mycken strid, frågan om förbud mot kvinnors nattarbete, hvilken då var före. Mot denna lyckades det bladet att samla kvinnor af alla läger, och då riksdagen icke ville gå emot kvinnornas önskningsvar, föll frågan. Däremot gick paragrafen om förbud mot barnsängskvinnors arbete under viss tid igenom på det villkor, som af Kvinden og Samfundet förordats, nämligen ersättning till den nödlidande kvinnan under den tid lagen beröfvade henne rätten till arbete, en ersättning, som skulle utgå af offentliga medel, men ej finge betraktas som fattighjälp.

Men — antingen nu det gynnsamma ögonblicket till att samla alla kvinnor in under kvinnosakens stora kulturrörelse allaredan var försuttet eller det personliga intresset hos bladets ledande krafter ej räckte till, alltnog, denna viktiga fråga utgår snart igen, d. v. s. vid nästa redaktörskifte, från bladets dagordning.

* * *

När man i följd genomgår de många årgångarna af Kvinden och Samfundet, sökande efter de ledande tankarna, kan man ej undgå intrycket af att åtminstone tidtals en anmärkningsvärd brist på koncentration gjort sig gällande. Man sväfvar ibland icke blott ut emot periferien, hvilket säkert ligger mycket nära till hands för oss kvinnor, utan det händer också, att man rent af öfverskrider denna, såsom t. ex. när bladets spalter öppnas för en vidlyftig diskussion i — teosofiska ämnen. »Den soin måttar åt alla träd, faller icke något enda», säger med rätta det franska ordspråket. Likaledes kan man anmärka, att den rätt

¹⁾ Förut hållet som föredrag i Dansk Kvindesamfund.

till fri diskussion, hvilken varit af stor betydelse för klargörandet af så många frågor, någon gång opåtaladt fått missbrukas. Den anmärkning, som i detta afseende af ett stort finskt arbete öfver kvinnosaken riktats mot tidningen, saknar säkerligen icke sitt befogande. En redaktör bör väl icke som en skolmästare stå med färlan i hand öfver hvarje inlägg, men till sakens gagn ländes det utan tvifvel, att redaktionens ståndpunkt är klar.

Det var därför af stor betydelse, att programmet vid utsändandet af den 20:de årgången närmare blef bestämdt. Bladet skulle kämpa för lika rätt för man och kvinna, i samhället såväl som i äktenskapet, dock så, att dettas institution såsom uttryck för den högsta kulturståndpunkten bevarades.

Det måste erkännas, att detta program senare blifvit noga följdt. De begge sista redaktionerna ha på ett förtjänstfullt sätt ledt tidskriften öfver farliga skär. I all synnerhet har fröken *Helene Berg* utmärkt sig genom sin förmåga att ordna och begränsa stoffet, att väcka och upptaga just de frågor, som för tillfället äro de mest kräfvande, nämligen de, hvilka beröra kvinnan i hennes egenskap af kommunal valman, samt att till ny utredning framställa äldre spörsmål. I synnerhet har tidskriften under denna tid inlagt sig stor förtjänst om behandlingen af två så viktiga frågor som oäkta barns och deras mödrars rättsställning samt gift kvinnas medbestämmanderätt öfver barnen och förmögenheten — hvilka frågor under den sista riksdags-sessionen voro föremål för ett på betydande reformer hvilande lagstiftningsarbete.

Det är att beklaga, att fröken Berg nu sett sig nödsakad att nedlägga redaktionen. Få torde äga hennes kvalifikationer. Fröken Berg är filosofie kandidat, dessutom en känd och högt skattad talarinna, som rest landet omkring åtskilliga gånger och därunder fått en vidgad erfarenhet. Med sina föredrag i sedlighetsfrågan har hon i sin mån bidragit till skapandet af den opinion, under hvars tryck den af lagen skyddade prostitutionen till sist måste falla. Men äfven som Dansk Kvindesamfunds resetalarinna har hon inlagt stor förtjänst. En mängd kretsar äro bildade af henne. Också i det sociala arbetet har fröken Berg verkat. Så vidt jag vet, är hon den första här i landet, hvilken bland den i fara stadda kvinliga ungdomen satt i gång ett arbete af *förebyggande* natur. Allt i allt är hon en kraft, som icke lätt kan ersättas.

När man jämför dessa sista årgångar med de äldre, erfar man ett glädjande intryck af afgjord framgång. Visserligen beror detta i hög grad på de större resurser tidskriften nu har att förfoga öfver, i det att redaktionen nu kan välja sitt stoff på ett helt annat sätt än förr; säkert är likväl, att äfven tillfälliga insändare nu förmå att klargöra sina tankar långt bättre än förr och att i stort som smått större målmedvetenhet röjes. Att Kvinden og Samfundet i detta fall afgjort varit en skola för sina läsarinor är kanske dess icke minsta förtjänst.

Mätte dess mycket sägande motto: *Som Nutids Kvinde, saa Fremtids Slægt*, nu, då tidskriften sprides i så stora kretsar, rätt kraftigt få medverka att väcka kvinnornas ansvarskänsla icke mindre i förhållande till samhället än till hemmet!

* * *

Äfven om jag icke har funnit mig föranlåten att mer än undantagsvis framhålla namn och personer, så kan jag dock icke afsluta denna utan tvifvel mycket bristfälliga redogörelse utan att med särskild vikt nämna ett namn — fröken *Kristine Frederiksen*. Hon och Kvinden og Samfundet höra ihop. Icke blott har hon under årens lopp gifvit många värdefulla bidrag i skol- och uppfostringsfrågor, om kvinnosakens ställning i Amerika m. m., utan hon har tillika, såsom man meddelat mig, under en lång följd af år varit tidskriftens egentliga besjälade kraft. Därtill var hon den, som under de svåra tiderna med sitt varma, offervilliga intresse och sitt namns goda klang höll den uppe. Kvinden og Samfundet var hennes hjärtebarn, och den kärleken bevarade hon till sin död.

M. ANHOLM.

Rimforsa landthushållningsskola.

Den 1 november är det ett år sedan Fredrika-Bremer-Förbundets landthushållningsskola vid Rimforsa började sin verksamhet. Med stor tillfredsställelse kan skolans ledarinnor se tillbaka på detta dess första arbetsår. Med lif och lust har arbetet fortgått såväl från lärarinnornas som elevernas sida. Arbetetsplanen har vuxit ut, man skulle kunna säga helt organiskt utvecklats sig ur sig själf, ty vid ett arbete som detta är det just praktiken som lämnar material till nya idéer och företag. Så har utbildningen af lärarinnor i huslig ekonomi fört med sig husmoderselevkursen och skolkökskursen. Husmoderselevkursen, som pågått under sex månader, är nu avslutad, och dess elever äro de första som lämnat skolan. Till största delen hafva de utgjorts af bondflickor från Östergötland. I skolkökskursen hafva barn från den närmaste trakten deltagit. Af stor betydelse har denna kurs varit för utbildning af lärarinnor i vandrandskolköksundervisning. Ett helt vandrandskolkök har ankommit till skolan och packats upp, och kursen har varit helt anordnad som vandrandskolkökskurs.

Trädgårdsarbetet är nu till största delen avslutadt för året. Rotsakerna upptagna, hvilket varit ett särdeles hårdt arbete under denna torra, regnfria höst. Brysselkål och hvitkål äro nu det enda, som återstår att skörda.

I ladugården residera två nya kalfvar, hvilka äro föremål för lifligt intresse af hela skolan.

Själffva Rimforsa står nu i sin kanske vackraste skrud. Hösten har slösat med sina grannaste färger,

i skiftningar från djupaste rödt till blekt guld tona sig löfmassorna mot en himmel som in i det sista varit sommarblå. Men nu börja löfven falla och breda sin mjuka färgrika matta öfver marken.

När man ser tillbaka på skolans startande, måste man säga att detta skett i ett särdeles lyckligt ögonblick. Uppfattningen af landtarbetets betydelse kommer allt mera fram från olika håll, det är som om tiden mognat för denna tanke. En miljondonation göres för att redan draga barnen in i detta arbete, i mindre skala bildas andra enskilda företag i samma riktning. Skolan vid Rimforsa står som det första realiserandet af tanken på en kvinnlig landthushållningsskola. Man vågar hoppas och tro, att ett allt allmänare och större intresse skall komma den till del, så att den får medel och utvägar till att på ett alltjämt vidgad fält fullfölja det arbete, som så framgångsrikt satts i gång.

Utlandet.

De ryska kvinnornas nationalförbund.

Den länge bebådade kvinnokongressen, som skulle äga rum i S:t Petersburg och hafva till mål att bilda ett nationalförbund af ryska kvinnor, har förbjudits af regeringen. M:me Anna Philosophoff, på hvars initiativ kongressen skulle komma till stånd, har vänt sig till minister Stolypin för att söka klargöra för honom, att intet som helst revolutionärt syfte låge till grund för den påtänkta sammanslutningen af kvinnorna. Efter ett längre dröjsmål erhöi M:me Philosophoff ett svar från ministern, hvilket gick ut på att kongressen skulle få äga rum, men något nationalförbund finge icke bildas. Inga utlänningar finge delta i kongressen. Kongressen kommer nu att hållas i december.

Tyska kvinnoförbundets generalförsamling i Breslau.

Det tyska kvinnoförbundets stora möte har i år ägt rum i Breslau den 6—9 oktober. En särdeles viktig del af förhandlingarna utgjorde organisationsfrågan, angående hvilken sedan gammalt stor meningsskiljaktighet råder. Öfverläggningarna därom, hvilka fingo en ganska hetsig karaktär, voro icke offentliga, de rörde sig ihufvudsak om enskilda förenings sammanslutning till lands- eller fackförbund med därpå följande anslutning till tyska kvinnoförbundet eller enskilda förenings rätt till att direkt ingå i det stora förbundet. Den senare meningen segrade; däremot afläts emellertid en protestskrivelse undertecknad af 14 delegerade. Såsom ett sammanjämningsförsök beslöts tillsättandet af en kommitté, hvilken skulle utarbete ett kompromissförslag.

Den nya straffrättsreformen debatterades ingående; vidt skilda meningar gjorde sig äfven här gällande särskildt i de ömtåliga sedlighetsfrågorna. På annat ställe återgifves det beslut, som efter dr Schirmachers förslag fattades med afseende på möjligheten för kvinnorna att få inverka vid utarbetandet af det nya reformförslaget.

Den kvinnliga rösträttsfrågan var föremål för längre anföranden och lifliga diskussioner.

Flera angenäma och välarrangerade fester avslutade mötet.

Straffrättsreformen i Tyskland.

Den viktiga straffrättsreform, som Tyskland snart har att motse, har i hög grad lagt beslag på de olika kvinnoorganisationernas intresse. Det ligger kvinnorna nära att söka få sin uppfattning om än endast i någon mån tillgodosedd vid den nya lagens utarbetande, söka att få onödigt hårdhet mildrad och de svagare mera än hittills skyddade. Ett faktum är, att på intet område är kvinnans likställdhet med mannen så genomförd som inför domaren, straffrätten känner endast begreppet *människa*. När samhället straffar gör det icke skillnad mellan man och kvinna — men alla kvinnor dömas efter de lagar männen stifta. Vissa lagparagrafer behandla ju speciella kvinnliga förhållanden, och väl måste det vara viktigt för kvinnorna att särskildt därvidlag någon hänsyn tages till deras insikter om ifrågavarande förhållanden. På laglig väg hafva de ju emellertid ingen stämma. På grund däraf hafva i stället kvinnoföreningarna genom broschyrer, möten och diskussioner sökt häfda sin ställning och framlagt material till lagstiftningsfrågan.

Tyska kvinnoförbundets lagkommitté har låtit utarbete en broschyr, hvilken dock icke *definitivt* framhåller förbundets ställning. Ingående behandlas emellertid de paragrafer, som beröra kvinnorna i egenskap af mödrar och vårdarinnor för det uppväxande släktet, dock beröras äfven andra förhållanden. Särskildt förkastas den bestämelse som förvandlar fängelsestraff till böter utan att ställa böterna i något som helst beroende af inkomsten, hvilken ju i regel är betydligt lägre för kvinnorna.

Vidare fordras bl. a. att fylleri icke skall anses såsom förmildrande omständighet vid ett brotts begående utan att en drucken skall anses såsom *fullt ansvarig*, att straffbarhetsåldern skall framflyttas från 12 till 16 år, att skyddsåldern för minderåriga mot sedlighetsbrott må ändras från 14 till 16 år m. m., paragrafen mot koppleri betydligt skärpas, äfvensom straffet för duellerande.

Till § 217, hvilken bestämmer, att moder, som dödar sitt oäkta barn vid eller efter födelsen, straffas med lägst tre års tukthus, önskar kommittén ett tillägg om att äfven fadern skall dragas till ansvar för brottet, om bevisligt är, att han moraliskt taget har skuld i detsamma.

I fråga om tysthetsplikt för läkare angående veneriska sjukdomar fordras, att på begäran af de närmast stående läkare må hafva skyldighet att lämna upplysningar.

Till sist fordrar kommittén uteslutning af den lagparagraf, som alltjämt ligger till grund för den reglementerade prostitutionen.

Vid tyska kvinnoförbundets nyligen hållna möte i Breslau framlade dr Käte Schirmacher ett betydelsefullt förslag med afseende på möjligheten att få till stånd ett direktare inflytande från kvinnohåll vid strafflagsreformens utarbetande. Dr Schirmacher ansåg, att en framställning borde göras till riksregeringen, att liksom redan vid liknande tillfälle skett i Schweiz, tyska kvinnor och medlemmar af det tyska kvinnoförbundet skulle såsom officiella representanter för den organiserade kvinnorörelsen få delta i förarbetena till den nya strafflagen. Dr Schirmachers förslag antogs af mötet.

I detta sammanhang förtjänar påpekas, att som bekant här i Sverige kungl. kommittéen inhämtat utlåtanden från kvinnliga sakkunniga, så väl från enskildt håll som från representanter för kvinnoföreningar, samt att en kvinna, fröken Ebba Pauli, sitter i fattigvårdskommittén.

Möbeltyger, Gardiner, Portierer, Linoleum

Stort urval af nyheter inkomna

Engelska Magasinet * Drottninggatan 31

Till berget Atos.

Några små funderingar öfver männen och oss.

AF JANE GERNANDT-CLAINE.

Om jag någonsin önskat tillhöra det starkare könet, var det säkerligen den sommarafton för helt kort tid sedan, då ett sällskap af tio herrar — tio parisare — lämnade Korfu för att göra en besvärlig men ytterst intressant resa till grekiska munkkloster, att börja med till Meteorerna, dessa under till örnästen från 14:de århundradet, där bröderna hissa de besökande upp i kassar, som vore det fråga om torgvaror, i stället för att låta dem klättra upp och stiga in genom en dörr, som det brukar gå till hos vanliga dödliga.

Bergstrakten är af gripande vildhet, och hvilken dikt af storslagen enkelhet skulle dessa intryck icke kvarlämnat i ens minne... Man tycker att den stora enslighetens tankar skulle talat med en helt ny stämma där... Utan all fråga hade en dylik färd varit något att göra uppoffringar för, om man också måste tillbringa hela nio dagar på ryggen af mulåsnor och söka sin väg genom trakter, så öfvergifna af all civilisation, att man ej kunde närma sig en by, utan att de vettskrämda infödingarnas barnungar stampade och skreko i förfäran vid åsynen af främmande ansikten och väl skulle slutat med att få ett slaganfall, ifall mödrarna ej tagit mod till sig och ändtligen vågat komma och lugna de upprörda känslorna hos sina små.

Någon större gästvänlighet kan man naturligtvis icke hoppas på under dylika förhållanden, men hvad betydde det, när resans mål gällde något så vidt skildt från det alldagliga som Atos heliga berg, hvilket skapelsens herrar äro ensamma om att kunna beträda. För alla tider är tillträde till denna fläck af jorden förvägradt vårt stackars kön.

I Meteorernas kloster kunna damer naturligtvis långt ifrån räknas till vanliga gäster, men besök af det täcka könet äro dock icke där förbjudna, och personligen känner jag två unga utländskor, som voro nog säkra på sig själva att våga bestiga vindeltrapporna i klostret. Detta företag fordrar ett mod, som ej fallit på hvarje dödligs lott och som mången yngling bäfvat tillbaka för. Trängseln är så svår och farorna så många, att endast mycket smärta och framför allt mycket djärfva personer drista sig dit. Hur stort mod naturen än låtit falla på en kvinnas lott, är hela *sexus sequior* som sagdt emellertid uteslutet från berget Atos, det heliga, hur lockande en resa dit än kunde ställa sig.

För de tio fransmännen gick färden öfver Saloni-que, där den turkiska frihetsrörelsen säges ha sina allra starkaste rötter, och naturligtvis skulle det ha varit mycket intressant att se detta samhälle på nära

håll. Här nere talar man mycket om de intellektuella klubbar, som unga turkiska flickor redan stiftat därborta till sin ömsesidiga utveckling, och många grekinnor lyckönska sina turkiska medsysstrar till att ha lagt bort slöjan och våga uppträda inför allmänheten och hålla tal. Andra finna det helt enkelt löjligt att haremsdamen från i går blifvit så djärf, att hon springer omkring och ropar på full likställighet med mannen och begär rösträtt, hvilket, hur oväntadt det än kommer, dock bevisar, att hon ej var så belåten bakom sina förgyllda galler, som skapelsens herrar alltid försökte få en att tro. Ty de voro rörande enstämmiga i att förklara islams anhängarinna höjd öfver hvarje missnöje med sin ställning och den »lycka», denna kunde bjuda henne; för öfrigt behöfde de ju bara hänvisa till de artiklar den kvicka (och i ämnet hemmastadda) Myriam Harry skrifvit om Muhameds trogna på kvinnosidan och det — enligt hennes åsikt — långt ifrån beklagliga i att det svagare könet ej har större anspråk än »ett vackert ungt sto», hvilken senare skapelseprodukt nog har sina fördelar, säger hon, om man tänker närmare på saken.

Att den spirituella författarinnans ord föllo i god jordmän lider intet tvifvel. Haremssjälur ha funnits till i alla tider och komma naturligtvis aldrig att helt försvinna, hur formerna än växla; att man ej blir vidare glad af att stöta på dem, är en annan sak, men jag undrar, om det finnes en enda man som icke erkänner att detta smickrar något i hans eget innersta, åtminstone om han står ansikte mot ansikte med sig själf. *Hab' selber Seele genug*, skref Heinrich Heine en gång, och detta uttalande är säkert mer utmärkande för skapelsens herre, än han kanske vet af själf. Till hvilken torrhet i känslan det ofta nog urartar, är ju ett kapitel för sig.

Att något inom det manliga släktet af evighet hatat och hatar det kvinnliga är oförnekligt. Hvarifrån kommer väl eljest denna hemliga och djupa glädje, som många bland dem — till all lycka icke alla — känna, då någon egenskap hos oss eller ett drag, som de icke fatta, tillåter dem att yttra sitt förakt för *sexus sequior*? Jag har många gånger undrat öfver detta och kommit öfverens med mig själf om att vi måste äga mycket starka skuldror, vi kvinnor af alla åldrar och alla raser, för att i trots af allt dock bära vårt hufvud så högt och vara stolta öfver just detta — att vi äro kvinnor, ej män. I detta sammanhang talar jag naturligtvis blott om de bästa ibland oss, om dem, som hafva rätt att förena begreppet kvinna med begreppet själfkänsla — och — om man älskar att sammanställa dessa båda idéer, finns det

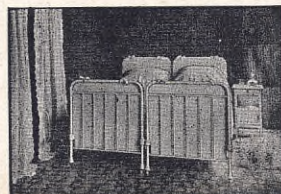

Sängar och Sängkläder

Täcken, Filtar, Sängöfverkast m. m.

— Garanti för välgjordt arbete —

Engelska Magasinet, Drottninggatan 31

icke få saker, hvaröfver man kan känna sig stolt, när man tänker på sitt kön.

Hur storsinnad är till exempel icke kvinnan i sin uppfattning af mannen, med hvilken oändlig ädelhet i tanke och känsla har hon icke gått att forma ideal af det evigt manliga. Det är så stort, detta ideal, att hon knappt sett några gränser. Hur hans ideal af henne många gånger är beskaffadt, det skola vi väl inte tala alltför mycket om, och naturligtvis vet ingen, hvad framtiden kan bära i sitt sköte, men när vi kvinnor drömma om bättre utsikter för oss och vårt kön, få vi icke glömma den ovilja mannen ofta nog, trots allt, innerst inne hyser mot andra hälften af människosläktet, en ovilja, som naturligtvis kan taga många olika namn och uppträda i de mest skiftande former, men som alltid funnits och alltid kommer att finnas, alltid. Ingenting förgår.

Starkare än vanligt kom allt detta för mig härom dagen, då jag råkade tala om berget Atos med ett par grekiska damer. Jag har knappt tänkt på något annat än detta berg dessa sista dagar, och skälet är löjligt nog... En ung fru berättade nämligen, att munkarna — det finns tio tusen dylika därborta — icke ens tillåta en höna att nalkas halföns heliga grund, bara därför att detta skäligen ofarliga djur tillhör genus femininum, och de närvarande skrattade, på ett undantag när kanhända. »Hvad de hata oss», tänkte jag bara. Eller är det icke en — om och komisk — yttring af ett hat, så oändligt, att det hvarken vet af namn eller gräns? Ibland svindlar det för ens tanke... Detta lilla drag — så ynkligt och löjligt i sig — rymde forntid, medeltid och nutid, allt förakt, all hopplöshet, all förtviflan om en lyckligare framtid för mänskligheten, och kanske kände jag allt detta så mycket djupare, som jag lefvat i pessimismens båda fosterland, Indien och Hellas, om de moderna grekernas jord får anses ha någonting att skaffa med antiken. Jag såg hela vidden af det afstånd, som skiljer man och kvinna, jag tänkte på, hur lyckliga vi äro att se det vackra och beundransvärda hos honom, hur lätt vi ha att glömma oss själfva och våra intressen för hans, hur — — — Man öfverdrifver gärna i sådana ögonblick, och i detsamma kom jag lyckligtvis ihåg en gammal dum vers af Gjellerup, som gjorde alltihop enbart komiskt; versen lyder så här:

»De gamle Monke paa Atos.
de sad deres hele Liv
og pillede deres Negle,
et græsseligt Tidsfordriv —.»

Och gräsligt måste det i sanning ha varit, men nu vet jag att de andlige ha annan användning för sina lediga stunder — bland annat tillverkning af ikoner och dylikt. Det finnes många ryssar där borta, och de hålla sig strängt skilda från både greker och bulgarer, hvilka senare äta med knif och gaffel och äro så snygga — vid sidan af de andra — att man kallar

dem Balkanstaternas japaneser. Det tar öfver tre månader att bese alla dessa tio tusen munkars olika klostर्सamfund, och om bulgarerna äro de renligaste, äro ryssarna de frommaste och grekerna de minst fanatiska, hvilket senare inte alls förvånar dem som sett dem tämligen nära på andra håll. Man äter lika illa hos alla de tre nationerna, och som man ledsamt nog inte kan tänka sig ägg och mjölk utan de förbryllande uppenbarelser af genus femininum, som kallas höns och kor, äro dessa icke oviktiga beståndsdelar i ett hushåll naturligtvis bannlysta från det heliga berget.

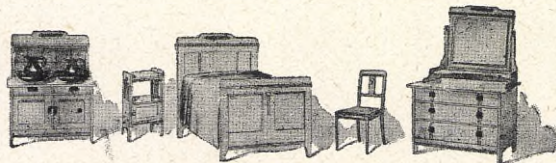
Emellertid är det — enligt min åsikt — litet ledsamt med dessa munkar, att de inte kunna se naturliga ting naturligt, ty för ett vanligt sundt människoförstånd är skillnaden mellan en tupp och en höna icke något så upprörande i sig, att det skakar universum i dess grundvalar, och dessa tiotusen andliga sträcka icke sin fruktan för vårt brydsamma kön så långt att de utesluta taflor med ämnen från Evangelierna, där bilder af kvinnor ju ofta förekomma, ur sina kloster, men det är en sak, som ofta förvånat mig... Männen tyckas vara blinda för att de rasa mot någonting inom sig själfva, då de hata, svärta och fördöma oss. Vi få bära skulden för deras 'frestelser', som om de icke kände, att lockelsen bor i deras eget bröst, men detta — kanske någon gång ömsesidiga — hat emellan män och kvinnor är lika gammalt som lifvet och kunde ju på sitt sätt visa, hur allt, som är, sträfvar att icke längre vara... Jag tänker på de orden om svagheten hos det rike, som reser sig upp emot sig själf, men man måste göra Atos munkar den rättvisan, att de åtminstone ge en vacker förklaring åt sin skräck för allt som är kvinna. Då de helgat sitt berg åt Jungfru Maria, är intet af hennes kön nog rent, säga de, att närma sig dess grund.

Utsträckt så långt som till ägg och mjölk, förlorar emellertid allt detta sin höga mening. Antingen det är kalladt att frambringa en tupp eller en höna, blir ägget inte mindre ägg för det, men kunde Atos' bebyggare blott vara säkra på att aldrig förtära annat än maskulina gulor och hvitor, skulle de alls icke, efter hvad det påstås, ha något emot en god omelette. Naturligtvis står det skal, som sluter sig kring hönsens blifvande herre, högre i världsordningen än det hölje, som brister för att lämna plats åt ett kön, hvilket, när det gäller en hönsgårds helgade område, trampar vår gamla jord i den kanske nyttiga, men så anspråkslösa skepelsen af en höna.

Jag föreställer mig, att uppenbarelsen af Belzebub knappast kunde sätta större skräck i Atos' munkar än anblicken af hvilken intet ondt anande stackars kvinna som helst, och för någon tid sedan anlände ett sällskap franska damer och herrar (alltid är det fransmännen, som göra sig skyldiga till dylikt, de ha den för öfrigt föga utbredda svagheten att inte tycka illa om vårt kön) till det heliga bergets hamnplats och fyllde sin omgifning med fasa. Damerna, hvilka stigit i land, instängdes i en inhägnad för antiloper,

Sängkammarmöbler,

utföras i alla träslag och stilarter
- - - solidt och modernt - - -

Engelska Magasinet

Drottninggatan 31

där de inte kunde åstadkomma förvillelse annat än bland fyrfota djur, hvilka naturligtvis tillhörde genus maskulinum och sprungo af och an i sitt skändade Eden med menlös förfäran i sin blick, till dess fredstörerskornas följeslagare förde dem ombord igen och

bort till trakter, där det visserligen oförvållade, men i hvarje fall straffbara sakförhållandet, att de hade oturen tillhöra kvinnans icke alltid med blida ögon sedda kön, dock ej medförde fullt så svåra följder som på det heliga berget.

Litteratur.

Gustava Svanström.

Gustava Svanström:
Vild mark. Stockholm, Wahlström & Widstrand, 1908.

Gustava Svanström är i sällsynt grad ett med den natur hon skildrar, det »färgernas, rytmens, ensamhetens land», som hon gifver i »Vild mark». Hon står icke utanför det och skapar fram det ur sitt eget temperaments syn, hon är i det och ger det utan något individualistiskt särpräglade. Kanske ligger det

på en gång styrka och svaghet i detta från olika synpunkter sedt. Betagande verkar det, så, som hon ger det — marken, jorden, den vaggande myren, fjällen i töcken och flammande glöd, vildfåglarnes klagande rop och rymdens ödslighet. Ödeviddernas långa linjer ge syn utöfver det som ligger smått och nära, individens lif blir blekt och litet, släktets växer ut i den stora stillheten. Starkast och störst blifva ensamheten och tystnaden.

En dagljus natt, när jordens must stiger i den spirande säden, när björklöfvet skickar ut sin doft och rönnen står i brudhvit blom, skrifver en man sin bikt i »Hemlig kärlek» — bikten om hvarför han går bort från det han älskar. Det synes mig, som lekte författarinnan själf här med möjligheten att slita sig lös ur den mark, där hon är rotad, ur den natur, där hon är bergtagen. Mannen tar i natten afsked från sin gård och går bort. Det är han och hans lifsöde, som skildras, men det är som blefve det blekt och betydelselöst inför de gångna släktleds han manar fram i sin bikt, de generationer, som lefvat på hans gård, som gifvit sin styrka åt den gröna jorden, hvilken de tillhörde och som *de* aldrig tänkt på att lämna — därför att den tanken aldrig kunde födas hos dem. De voro ett med marken, åt hvilken de gäfvo sin kraft »och från hvilken livvets jämna kraft strömmade tillbaka i deras ådror». Det är också med dessa, de, som vuxit fast, som författarinnan är i släkt, det är med dem hon känner, och därför bleknar bilden af honom, som går bort.

Med novellen »Vild mark», den efter hvilken samlingen fått sitt namn, flyttar författarinnan oss till det vandrande fjällfolkets land. Flammande och vildskön lyser natten däruppe, på skvatrammyren gunga tufvorna, där lappen löper på klacklösa skor, de spetsörade hundarne skälla, renstigarne korsa hvarandra i fjället, tunn och blå stiger röken ur de bruna kåtorna. Men när sommaren drager bort, tjuter höststormen i svarta helvetesdalar, och då vakna hedendom och trolldom i natten. Författarinnan sysslar med de gamla sägnerna, de komma till henne halft i drömmar, där hon vänder sig på renhuden i den dunkla kåtan, ovan vid lägerstället, vid lappar och hundar till sofkamrater och vid den klappande tältduken och det öppna rökfånget. Fantastisk och — jag skulle vilja säga — utom verkligheten som situationen är, kan det ju vara förklarligt nog, att de gamla lappsägnerna poeka på sin plats, men stoffet föreligger väl litet bearbetat, och starkare hade med all säkerhet bibehållandet af en obruten verklighetsskildring gjort sig. Med huru mycket mera intresse gripa vi icke den hastiga visionen af kåtinteriören, af lappen som med entonig röst och underligt glanslösa ögon mumlar de långa meningarne ur sin finska andaktsbok, än vi fördjupa oss i sagan om Riimakalle eller låta fångsla oss af nåidernas dunkla schamanism.

I »Björnjägaren» kommer mer än en af Abiskos turister att känna igen en gammal bekant, liksom i »Marit», där hon ligger på knä i Peder Jonsson Sonnas kåta. Ehuru flyktigt skisserad, är Marit dock den enda personlighet författarinnan gifver oss af vandringsfolket. Ung och varm är hon, »som sommaren därute, som blommar i kraft och saft. Och hennes blick glider bort och blir som vildmarken, men som vildmarken, när den smeker mildast i sol».

Författarinnans beskrifning af Marit är betecknande nog, ty liksom Marits blick glider bort och »blir som vildmarken», blir hon äfven själf en oskiljbar del af den. Och detta icke endast därför att hon *är* naturbarnet, fjällfolkets dotter, framskapad af och sammangjuten med naturen, utan därför att det ligger författarinnan personligen så innerligen nära att se henne sådan. Här möter åter Gustava Svanströms uppgående i och bundenhet vid den natur hon så högt älskar.

Bokens sista afdelning upptager sagospelet »Sven i Rosengård». Ett drömspel skulle jag äfven vilja kalla

det, ty snarast som i en dröm tala de, Elisif, Yrsa, Sven i Rosengård och de andra, och själfva den blodiga handlingens brutalitet har lika mycket af drömmens slöja som sagans lif öfver sig.

Med all den lyriska skönhet detta sagospel gömmer, kommer det en dock att önska att författarinnan ej för någon art sagodiktning måtte öfvergifva det område, som är hennes gifna — skildringen af det stora ödelandet däruppe i norr.

Landet, som i sin sagolika afskildhet dock är ett verklighetsland, hvars borna diktarinna Gustava Svanström är genom hela sin lynnesart och sitt väsens grundton.

E. K—N.

Insänd litteratur.

Albert Bonniers förlag, Stockholm: **En sjuttioårings minne I**, af C. R. Nyblom. — **Vid pulpeten Nr 14**, af Birger Schöldström. — **Norrlandsresan och Döden inkognito**, af Anders Österling. — **Bakom förhänget**, af Märta Starnberg. — **Bonniers månadshäfte**. Häft. 9.

Wahlström & Widstrand, Stockholm: **Det gyllene morgonlandet**, af Nils Beskow. — **Ludvig XIV:s älskarinna**, af J. Lair. Bemyndigad öfversättning af Valborg Hedberg.

Malmö folkskollärarynneförening.

Nämnda förening, en lokalafdelning af S. F., hade den 21 dennes sammanträde i Malmö, därvid diskuterande centralstyrelsens fråga om *fortbildningskurser för lärarinnor*. Denna fråga hade förut behandlats vid sommarens folkskollärarynneförelse i Stockholm, och hade då af Adèle Wetterlind framställts förslaget om ett hvil- och rekreationshem för lärarinnor samt af Anna Rylander om inrättandet af korrespondenskurser. Om dessa förslag uppstod en liflig diskussion, som resulterade i följande uttalande: Upprättandet af ett rekreations- och studiehem möter ekonomiska svårigheter, som åtminstone för närvarande ej kunna realiseras. Därjämte är sammanförandet af rekreation och studier olämplig. Korrespondenskurser kunna i synnerhet i vissa ämnen vara till nytta och uppmuntran för dem som ej äga tillfälle till direkt undervisning, men böra dessa kurser handledas af särskild därtill lämplig person.

Men behofvet af fortbildning är för djupt känt för att det skulle falla med det påtänkta studie- och hvilohemmet. Malmö-kretsen förordar därför, på samma gång den uttalar sig för att tillträde till universiteten bör stå som slutmålet, att de påtänkta studiekurserna anordnas i en universitetsstad och böra till att börja med omfatta en tid af 6 veckor af sommarferien, och bör under hvarje sådan kurs så grundligt som möjligt behandlas endast ett fåtal ämnen, på det att de, som väl är fallet med de nu gängse sommarkurserna, ej må verka enbart impulsgifvande, utan skänka verklig kunskap.

Därefter diskuterades de frågor, som komma att behandlas vid lärarekårens möte med skolrådet innevarande termin.

En kommitté på fem personer tillsattes för att för stadens lärarinnor söka anordna en kurs i kvinnlig hygien under pågående läsår.

Vid mötet förrättades dessutom val af 3 centralstyrelsemedlemmar och återvaldes de afgående: fröken Anna Rylander och Rosalie Lindgren, Stockholm, samt Stina Hellgren, Malmö. Till suppleanter valdes de förutvarande: Ida Johansson, Stockholm, och Naëmi Uddenberg, Malmö. Likaledes omvaldes till revisorer fröknarne Alma Westerberg och Maria Jönsson samt nyvaldes till revisorssuppleant Hanna Klaeson och Torhild Malmberg, samtliga från Stockholm.

—A—R.

Bland Edra bekanta finnas säkert många, som ännu ej prenumererat på DAGNY. Upplys dem om tidningens tillvaro, sträfvan och mål och sök förmå dem att understödja desamma genom prenumeration.

Notiser.

Kvinnliga skolläkare. Sedan år 1905 ha stadsfullmäktige i Stockholm anslagit medel till arfvoden åt kvinnliga läkare för undersökning af de äldre flickorna i folkskolorna därstädes. Sådan undersökning har dock blott ägt rum på särskild begäran af vederbörande klasslärarinna. De nuvarande tre undersökningsläkarna vid Stockholms folkskolor, doktorerna Ada Nilsson, Elin Beckman och Lilly Paykull, ha nu i skrifvelse till öfverstyrelsen framhållit, att den nuvarande anordningen enligt deras mening icke fyller sitt ändamål. År 1907 ha sålunda blott omkring tjugu dylika undersökningar af flickor i öfvergångsåldern skett i hela Stockholm.

På grund häraf har folkskoleöfverstyrelsen beslutat, att det hädanefter skall åligga de kvinnliga undersökningsläkarna att undersöka alla flickor i folkskolans fjortonde kurs mot visst arvode för hvarje undersökning samt dessutom äfven alla flickor, som af lärarinna sändas till dem för undersökning. De kvinnliga läkarna ha äfven erhållit rätt att utskrifva kostnadsfri medicin för de undersökta barnen.

Realskoleexamen vid flickskolorna. Läroverksöfverstyrelsen har nu afgifvit yttrande angående en del flick- och samskoleförelseändarinnors framställning om likställande af afgångsbetyg från flickskolan med realskoleexamen. Öfverstyrelsen anser sig böra tillstyrka det förslag, som senare framställts af centralstyrelsen för flick- och samskoleföreningen, hvilken framhållit, att flickskolornas kompetensfråga bör bedömas utan jämförelse med realskolan eller realskoleexamen. Jämförelse borde i stället göras med det bildningsresultat, som afses med undervisningen vid statens normalskola för flickor, och af

gångsbetyg från flickskola, som prövas i hufvudsak bi-bringa ett med normalskolans likvärdigt resultat, borde utan föregående vare sig skriftlig eller muntlig examen tillerkännas samma kompetens som afgangsbetyg från sistnämnda skola.

I öfverensstämmelse härmed tillstyrker öfverstyrelsen, att k. m:t måtte förklara, att afgangsbetyg från Arvika, Jönköpings, Borås, Eskilstuna, Falu, Härnösands, Kristinehamns, Luleå, Mariestads och Uddevalla elementarläroverk för flickor, Gäfle högre flickskola, Matilda Halls skola för flickor i Göteborg, Hälsingborgs högre elementarskola för flickor, Atheneum för flickor i Stockholm och Uppsala högre elementarläroverk för flickor må berättigas till samma kompetens som är medgifven i fråga om afgangsbetyg från statens normalskola för flickor, dock under förutsättning att skolorna stå under deras nuvarande ledning samt under tillsyn af en inspektor, som utses af öfverstyrelsen, och därjämte äro underkastade inspektion af öfverstyrelsen.

Kvinnorna i kommunens tjänst. Folkskoleöfverstyrelsen tillstyrker i skrifvelse till stadsfullmäktige hr Kjellbergs motion om förslag från nämnder och styrelser rörande tjänster, som kunna besättas med kvinnor.

Röda korsets kvinnoförening i Stockholm började den 1 och 2 oktober sitt arbete för hösten i den vanliga lokalen nedra botten nr 66 Kammakaregatan. »Ungdomsgruppen» hade de första arbetsdagarna, och sedermera ha föreningens medlemmar samlats hvarje torsdag och fredag. Förrådet, som förvaras på vinden i Röda korsets sjuksköterskehem, ökas märkbart för hvarje år, och skall delvis afsändas till något eller några af de sex fasta sjukhus, hvars utrustande med sjukvårdspersedlar och förbandsartiklar det tillkommer Röda korsets kvinnoförening att ombesörja.

En musikalisk soaré anordnas onsdagen den 4 nov. af fru Ebba Sjögren till förmån för Stockholms F. K. P. R. Inkomsten afsättes till föreningens lokalhyra. Soarén, som kommer att äga rum i Grand Restaurant Nationals stora sal, Regeringsgatan 72, Stockholm, afslutas med samkväm. Det särdeles rikhaltiga programmet upptager bl. a. visor af nordiska kompositörer, föredragna af fru Ebba Sjögren, sagor af H. C. Andersen, berättade af fru Sjögren, sonat af Grieg, fiol och piano, fru Munthe-Sandberg och fröken Sigrid Almqvist. Biljetter å kr. 1: 50 till soarén samt å 75 öre till samkvämet tillhandahållas på F. K. P. R:s byrå samt vidare enligt annons.

Pressen. Tillståndsbevis ha meddelats änkefru Ezaline Boheman, f. Giron, att från tryckeri i Stockholm utgifva en periodisk skrift, benämnd »Meddelanden från Svenska Hem jämte prislista».

Föreningen för svensk hemslöjd och Stockholmsutställningen. Kommerskollegium tillstyrker ett statsanslag af 8,000 kr. åt ofvannämnda förening i och för dess deltagande i nästa års konstindustriutställning i Stockholm.

Pedagogiska lärokursen i Stockholm har under höstterminen anordnat en kurs i röstbildning såsom förberedelse för välläsning. Vid denna kurs, den första i Sverige af dylik art, hafva fem synnerligt instruktiva och med stort bifall af de talrika deltagarna mottagna föreläsningar, behandlande talröstens fysiologi ur pedagogisk synpunkt, hållits af doktor G. W. Bratt. Såsom fortsättning pågå under doktor Bratts och sånglärarinnan A. Bergströms ledning praktiska öfningskurser, som omfattas med största intresse. Såsom en tredje afdelning komma uppläsningar att hållas af den å detta område välbekanta konstnärinnan fröken Signe Widell.

Föreningsmeddelanden.

Föreningen för kvinnans politiska rösträtt i Göteborg höll den 2 oktober sitt första möte för vintern i Chalmerska institutets stora sal. Doktorinnan Jenny Velander från Skara höll ett med stort bifall mottaget föredrag öfver ämnet: »Hvad valkampanjen lärt oss».

I Uddevalla F. K. P. R. höll doktorinnan Velander den 16 oktober föredrag öfver »Några drag af vår tids sociala verksamhet». Salen var fullsatt. Dagen därpå hölls samma föredrag i Grebbestads föreläsninganstalt.

Den 131:a föreningen för kvinnans politiska rösträtt är bildad i Åtvidaberg. Föreningen har anslutit sig till Landsföreningen.

Stockholms F. K. P. R:s kurs i samhällslära. Fredagen den 23 okt. öppnades i Realläroverkets musiksal höstterminens kurs, behandlande Sveriges inre politiska historia efter 1809. Den talrika publiken hälsades välkommen af fröken Axianne Thorstenson, medlem af den kommitté som haft kursernas anordnande om hand, hvarefter d:r Verner Söderberg föreläste öfver Karl Johans-tiden och Aftonbladliberalismens första genombrott.

Kurser i samhällslära. Föreningen för kvinnans politiska rösträtt i Malmö och motsvarande förening i Lund samt Fredrika Bremer-Förbundskretsens Malmö—Lund med omnejd hafva under vintern 1908—1909 gemensamt i de båda städerna anordnat kurser i samhällslära, afseende först och främst att meddela kunskap om kommunala institutioner och verk, därför att kvinnorna ju redan nu kunna ha inflytande på dessas sammansättning och arbetssätt. Kursen, som är öppen för alla, både män och kvinnor, består dels af föreläsningar, dels af praktiska öfningar; inträdesafgiften är lägst 3 kr.; biljetter till enstaka föreläsningar säljas ej.

Kurserna, som började den 5 okt., ha vunnit stor tillslutning, i Lund äro hittills anmälda 282 deltagare och i Malmö 350. Föreläsare blifva: docent S. Wallengren, Lund, folkskollärare Nils Lundahl, Lund, fru Frigga Carlberg, Göteborg, stadsnotarie R. Dahlberg, Malmö, notarie Valter Ahlström, Malmö, professor C. Björling, Lund, fil. d:r Lydia Wahlström, Stockholm, doktorinnan S. Lindstedt, Engelholm, och lektor A. Rosén.

Kvinnoklubben i Stockholm hade på måndagen års-möte i sin lokal vid Grefturegatan 24.

Därvid upplästes års- och revisionsberättelserna, hvarefter styrelsen beviljades full och tacksam ansvarsfrihet. Af årsberättelsen framgick, att under det förlutna klubb-året hade hållits 19 samkväm, därvid förekommit sju föredrag och fyra diskussioner, samt dessutom åtskilliga sällskapsaftnar. Under året har klubben kunnat med en fest fira sin 20-åriga tillvaro. Klubbens bibliotek har flitigt anlitats.

Vid därefter företaget styrelseval omvaldes fröken Hanna Andersson till ordförande och fröken Mathilda Lindgren till kassaförvaltare. Öfriga styrelseledamöter blefvo fruarna C. Raphael, T. Burgman, F. Pettersson och A. Lönnerberg samt fröknarna F. Gumælius, C. Nyqvist och F. Klint med fruarna A. Brandt, A. Fuchslin och fröken A. Tibell såsom suppleanter.

Efter förhandlingarnas slut sjöngo fru T. Berendt och fröken S. Ödmann en duett ur operan Madame Butterfly, Svarta rosor af Sibelius samt Venedig och Ecce Homo af Peterson-Berger med ackompanjemang af fröken Gerda Wahlberg.

Samtliga nummer hälsades med lifligt och tacksamt bifall af de mycket talrikt församlade medlemmarna.

"HEMTREFNAD"

PRAKTISK TIDNING FÖR KVINNAN.

Utgifven af Fredrika-Bremer-Förbundet.

10:de årgången.

Utkommer hvarje vecka — under sommarmånaderna hvarannan vecka — med 40 nummer om året. Tidningen vill fortfarande till billigt pris förse de svenska hemmen med en nyttig och roande läsning och kommer att innehålla korta religiösa uppsatser, berättelser, lefnadsteckningar, verser, praktiska råd och uppsatser samt följetongsafdelning.

All prenumeration sker å posten.

Pris per år 1: 35, inberäknadt postarvode.

Stöd "HEMTREFNAD" genom prenumeration!

Nyheter i bokhandeln:

Herrens namn. Utläggning öfver 3 Mos. 24: 11—16, 23 af kyrkoherde *Fr. Hammarsten*. Pris 10 öre.

Slagen och dock segrare. En berättelse från Konstanz och Böhmen. Af *D. Alcock*, författarinna till »De spanska bröderna» m. fl. Öfversättning af *A—i—c*. Första delen: häft. 1: 50, kart. 1: 75, klotb. 2 kr. Andra delen: häft. 2: 25, kart 2: 75, klotb. 3 kr.

Hindukvinnor. Af *Johanne Blauenfeldt*. Öfversättning af *Ida Granqvist*. Häft. 1 kr., kart. 1: 25.

Skall jag taga vara på min broder? Sjömansmissionsföredrag af pastor *P. G. Tegner*. 10 öre.

Rådsherrens hustru. En berättelse om reformationens införande i den fria riksstaden Lünebeck af *M. Rüdiger*. Del I: häft. 1 kr., kart. 1: 50, klotb. 1: 75. Del II: häft. 1 kr., kart. 1: 50, klotb. 1: 75.

»Där gå skeppen...» af *C. H. Spurgeon*. Häft. 10 öre.

Evang. Fosterlands-Stiftelsens Förlags-Expedition, Stockholm 3.

Mara. En berättelse från tiden för Waldensarförföljelserna af *B. Ullman*. Bemyndigad öfversättning af *E. Willén*. Häft. 1 kr., kart. 1: 25, klotb. 1: 50.

Julgranen. Betraktelse för barnen vid en julgransfest. Af *N. E. O.* Häft. 10 öre.

Renen på Gripsholms slott. En saga af kyrkoherde *Ant. Flentzberg*. Häft. 8 öre.

Bibliska tids- och stridsfrågor, utgifna af professorn, teol. dr *Ad. Kolmodin*.

VI. **Den bibliska religionens egendomlighet** af *D:r Conrad von Orelli*, teol. professor i Basel. Bemynd. öfvers. Häft. 50 öre.

VII. **Kristendomen och den urkristna församlingens bibel** af prof., teol. dr *A. Kolmodin*. I distribution. Häft. 50 öre.

Francois Coillard. Konturer och fragment af *A—c v. K.* Med 25 illustrationer och en karta. I distribution. Häft. 1: 75.

FRÅGOR OCH SVAR.

Hvar kan man prenumerera på Dagny?

I landets alla postanstalter och boklädor kan man beställa huru många ex. som helst.

Skall man alltid prenumerera å dessa ställen?

Ja, ifall man önskar endast 1, 2, 3 eller 4 ex. skall man alltid göra det.

Hvad kostar Dagny i postanstalter och boklädor?

Dagnys postprenumerations- och boklädspris är kr. 4: 50 för $\frac{1}{11}$, 2: 50 för $\frac{1}{2}$ och 1: 25 för $\frac{1}{4}$ år

Hvilka villkor erhålla prenumerantsamlare å Dagny?

Den, som samlar minst 5 prenumeranter, erhåller en provision af kr. 1:— för hvarje helårs-, 50 öre för hvarje halfårs- och 20 öre för hvarje kvartalsprenumerant.

Huru skall man förfara för denna provisions erhållande?

Sedan man samlat *minst* 5 prenumeranter, går man tillväga på ett af följande sätt:

- 1) *Antingen*: Genom insändandet af prenumerationsafgiften med afdrag af provisionen beställer man det behöfliga antalet ex. (hur många som helst, men *alltid minst* 5) direkt från Dagnys exp., Stockholm, som under samla ens adress i ett och samma paket sänder *alla* beställda ex. Samlaren har då att ombesörja utdelningen till de samlade prenumeranterna.
- 2) *Eller*: Man prenumererar å närmaste postkontor (ej anorstädes) för de samlade prenumeranterna, detta under hvars och ens adress, begär postens kvitto å samtliga erlagda afgifter, tillställer oss detta kvitto, då vi omgående pr postanvisning sänder samlaren den stadgade provisionen.

Hvar, och till hvilket pris kan man nummervis lösa Dagny?

I städernas tidningskontor och cigarraffärer samt hos Dagnys kommissionärer i landsorten. Pris 10 öre pr nummer.

Alla skrivelser rörande expeditionen adresseras:

DAGNYS EXPEDITION,
STOCKHOLM.

Vårda hyn!

med hygienisk Crème »Amoureuse». Enda medlet att få vit, fraiche och elastisk hud. Borttager på kort tid näsrodnad, finnar, fräknar, reformar, pormaskar, solbränna, rynkor, den rödaste hud blir vit, och innehåller densamma inga för huden skadliga beståndsdelar.

Tillhandabälles för 3 o. 5 kr. pr burk hos sjukgymnast Anna Willmark, Brahegatan 3, Allm. Tel. 213 23. Riks. 123 10. Till landsorten mot postförskott.

Kemisk Tvätt.

A.-B. Nya Blå Hand,

— Stockholm. —

PLATSSÖKANDE.

(Platssökande få sina annonser införda i Dagny för halfoa priset eller $7\frac{1}{2}$ öre pr mm.)

UNDERVISNINGSVAN, musik. flicka söker plats i familj. Goda ref. Svar till »Barnkär», Kolbäck.

Sjuksköterska

söker nu genast plats på sjukhus eller hos Läkare, är van vid operationsarbete, är äfven villig antaga privat sjukvård, vill gärna hjälpa till med husliga göromål, om så önskas. Goda betyg finnas. Svar märkt »Sjuksköterska», under adr. S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm, f. v. b.

FÖRLOFVAD FLICKA, som genomgått 8 kl. lärov. och 5 år tjänstgjort på postkontor, söker plats å kronofogde- eller länsmanskontor eller dyl., där tillfälle gifves äfven få deltaga i husliga göromål. Bra handstil, räknar säkert. Svar till »24 år», Motala p. r.

UNG, BÄTTRE FLICKA kunnig i alla inomhus förekommande sysslor, sömnad och handarbete, önskar plats i familj som husmoderns hjälp och sällskap. Är äfven villig läsa med mindre barn. Svar till »Pålitlig 19 år» Gumælii Annonsbyrå, Malmö.

Flytande

Somatose

framstående
aptitretande och nervstärkande
KRAFTMEDEL.
Fås på alla Apotek.

Kvinnliga juridiska byrån

Vallingatan 12.

A. T. 183 36.

Boutredningar, Inkasseringar, Förlikningar, Rättegångar, Egendomsförsäljningar, Affärsöfverlåtelser, Legala handlingars uppsättande, Juridiska uppdrag af alla slag. Kontorstid kl. $\frac{1}{2}$ 10—4.

Orientaliska Mattor

och öfriga Afpassade mattor, såsom Smyrna, Argaman, Kosmos, Radium, Axminster, Kidderminster, Rockminster, Velvet, Brüssel m. fl. i alla kvalitéer och storlekar : : : : :

Engelska Magasinet — Drottninggatan 31

Nyheter för säsongen

i stort urval.

Billiga priser i Pelsvaruaffären, Drottninggatan 26.

Riks. 28 40.

Allm. 52 08.

D. Forssells Söner & Co Eftr. H. A. B.

ALLA NYHETER

Garneringsartiklar

för

Kappor och Klädningar.

J. F. Holtz

Kungl. Hofleverantör,
STOCKHOLM : : NORRKÖPING

Profver på begäran.

Hygieniska Skodon
tillverkas för Herrar, Damer o. Barn.
OBS! Priselönta af Dräkt-Reformföreningen.

Skodon tillverkas äfven efter modern fason.

Allt arbete utföres noggrannt och af bästa material.

P. Gust. Pettersson.
52 Drottninggatan 52.

LEDIGA PLATSER.

HUSHÅLLERSKEPLATS ledig på Sandvikens sanatorium. Sökande skall vara stadgad och allvarlig, kunnig i matlagning, slakt, bakning, med köksas biträde laga maten åt 25 pers.; öfvervaka tvätten och sysslorna. Måltiderna intagas med patienterna och sköterskorna i matsalen. Köksafdelningen och diskarne fria från all smittofara. Syssloman finnes. Lön 350 kr. Bästa rek. fordras. Svar till frk. Göransson, Sandviken.

EN ANSPRÄKSLÖS bättre flicka får genast plats att vara husmor till hjälp med skötseln af trenne barn och därjämte med förefallande göromål. Anses som familjemedlem. Jungfru finnes. Svar med upplysningar och fotografi till »God familj» Södertelje p. r.

SVENSK LÄRARINNA önskas för 12-årig flicka för att 1 januari medfölja till Paris. Reflekterande torde skriftligen svara till Fru Linder, född Cederström, Villagatan 18—20, Stockholm.

Ullgarn,

Svenskt och Engelskt för hand- och maskinstickning samt till väfnad, Hamburgergarn, Zéfir- och Kastergarn, Carmen-, Tua- och Andalusigarn till Schalar. Oblekt, Blekt och Crémefärgadt Fiskegarn till Gardiner, Glansgarn, Mattvarp, Mattskedar och finare Väfskedar, allt till lägsta priser i

Axel Hindersons Garnbod, Hötorget 13.

Har ni inte ännu sett
den patenterade

Puff-Sängen

så begär genast en illustrerad
priskurant från

Per Froms Mek. Verkstads A. B.

Mäster-Samuelsg. 34, Stockholm.

OBS! Sängen säljes äfven genom alla förstklassiga säng- och sängklädesaffärer.

YLLEKLÄDNINGAR i afpassade bitar 7 m. Vacker svart, blå, brun ell. grå, extra god $\frac{1}{2}$ -ylle damcheviot, 70 cm. bred, erhålles till endast 4,65. OBS! 1,000-tals klädningar säljas af detta tyg årligen. Bluslöstyg $2\frac{1}{2}$ m. Vacker, randig eller rutig velourflanell, 70 cm. bred, till 1,40. Tagas 7 bitar, lämnas den 8:de gratis. Otto Oskarson, G:a Kungsholmsbrogatan 23 A, Stockholm.

Nyhet

I alla boklädor:

Af **D:r Otto Funcke**

En bok för äkta makar

yngre och äldre.

Öfversättning af N. P. Ödman.

Pris 3: 50.

Till Kina

Reseskildringar

af P. Waldenström.

Komplett i 12 häften. Pris 3 kr.

Aktiebolaget Normans Förlag.

Ett kaffes arom

är till stor del beroende på konstruktionen af de maskiner, på hvilka det är rostadt, ju bättre maskiner man använder vid rostningen, desto mera fullkomligt utvecklas aromen, under det alla ohälsosamma ämnen aflägsnas.

Karlbergs Specialblandning à 1: 50 pr kg.

består af flera ädla kaffesorter sammanblandade samt rostar på nutidens förnämsta rostningsmaskin i eget förstklassigt rosteri.

OBS! Renaste smak, högsta arom samt mest omtyckta kaffe i marknaden. Till landsorten mot efterkräf.

K. W. Karlberg

Mäster-Samuelsgatan 10,

(hörnet af Norrlandsg.)

Kaffeaffär En gros & en Detail.

Sjukvård i hemmet.

Husmödrar och unga flickor i hemmen, som önska genomgå kort sjukvårdskurs — $\frac{2}{11}$ — $\frac{5}{12}$ — torde anmäla sig före slutet af oktober. Begär prospekt!

Tunnelgatan 25, Stockholm. Allm. Tel. 82 11. Riks. 68 98.

Sally Peterson, sjuksköterska.

Fredrika-Bremer-Förbundet: Drottninggatan 54.

Rikstel. 27 62. Förbundets byrå öppen 11—4. Allm. tel. 48 16.

Fredrika-Bremer-Förbundets Sjuksköterskebyrå: Tunnelgatan 25.

Rikstel. 68 98.

Allm. tel. 82 11.

Innehållsförteckning.

Dagens nummer innehåller:

Kvinnotidskrifter. II. Kvinden og Samfundet. Af M. Anholm.

Rimforsa landthushållningsskola.

Utlandet.

Till berget Atos. Af Jane Gernandt-Claine.

Gustava Svanström: Vild Mark. Af E. K—n.

Insänd litteratur.

Malmö folkskollärarynneförening. Af —a —r.

Notiser.

Föreningsmeddelanden.

Prenumeration å Dagny sker å närmaste postanstalt (Tidningstaxa n:r 5) eller bokhandel.